

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones hæreticorum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

tribuitur Patri, sapientia Filio, & amor Spiritui Sancto, quamvis hæc attributa his tribus personis communia sint.

§. II.

Solvuntur objectiones hæreticorum.

71. **C**ontra veritatem Catholicam paragrapho præcedenti explicatam, obijciunt prius hæretici ex Scriptura illud Ezechiel. 18. ubi narrat peccatoris poenitentia subditur: *Omnium iniquitatum ejus non recordabor amplius.* Item istud cap. 33. *Impietas impiis non nocet ei in quacumque die converteris fueris ab iniquitate tua.* Præterea hunc locum Apostoli ad Rom. 8. Nihil ergo nunc damnationis est in iis qui sunt in Christo Jesu. Sed, inquit, Sectarii, recordaretur Deus iniquitatum peccatoris, ipsaque impietas noceret impio, & aliquid damnationis in iis qui sunt in Christo Jesu remaneret, si culpæ remissæ, superesset poenæ temporalis luenda: Ergo remissæ per poenitentiam culpæ peccati mortalis, & poenæ reatu, non remanet reatus poenæ temporalis. Unde Tertullianus lib. de Baptismo cap. 5. ait, *Exempto reatu, eximitur & poena.*

72. Respondeo in duobus prioribus Scripturæ locis, Prophetam comparare justum & impium in ordine ad vitam æternam: quare sensus eorum est, quod quemadmodum si justus peccaverit, justitia ejus non proderit ei ad vitam æternam, & Deus quasi illam obliviscitur: ita similiter, si peccator agat poenitentiam, Deus non recordabitur iniquitatis ejus, nec ipsa ei nocet, in ordine ad vitam æternam. Cum quo stat, quod Deus adhuc illius recordetur, in ordine ad debitum poenæ temporalis.

73. Ad locum Apostoli dicendum, quod licet remissæ per poenitentiam culpæ peccati mortalis, & poenæ æternæ reatu, maneat aliquando reatus poenæ temporalis, nihil tamen damnationis est in iustificatis; poena enim temporalis ad salutem relicta, ut scilicet homines ejus consideratione cautiorem fiant, & peccandi licentiam cohibeant, damnatio dici non debet; quomodo enim damnatio dicitur, id quod est causa salutis, & evasione ipsius damnationis?

74. Ad Tertullianum verò respondeo ipsum locum citato loqui de Baptismo, & de poenæ æternæ, sic enim habet: *Nunc quotidie populos conservant (aque Baptismi) deletæ morte per ablutionem delictorum. Exempto scilicet reatu, eximitur & poena.*

75. Obijciunt secundo: Christus plenissime pro nobis satisfecit, ejus enim satisfactio non solum fuit condigna & æqualis offensæ, sed etiam superabundans & excedens, ut in Tractatu de Incarnatione fuse ostendimus: Sed obligatio ad poenam temporalem, non obstante justificatione peccatoris, plenitudinis & superabundantiæ redemptionis & satisfactiois Christi derogare videtur; ad eam enim pertinet quod non solum culpam & poenam æternam peccato mortali debitam, sed etiam poenam temporalem pro ea in hac vita vel in purgatorio luendam tollat: Ergo remissæ per poenitentiam culpæ, & poenæ æternæ illi debite, reatus poenæ temporalis non remanet. Unde Christus in hac vita legitur Magdalene & Latroni poenitenti, multisque aliis remississe peccata, nulli tamen injunxisse aliquam satisfactioem ad luendam poenam temporalem peccatis illorum debitam.

Respondeo, concessa Majori, negando Minor. 76. rem; ad perfectionem enim & plenitudinem satisfactionis Christi solum pertinet, quod sit plenissima quoad sufficientiam remissionis omnium peccatorum, quoad culpas & poenas; non autem quod poenam etiam temporalem de facto tollat, nisi quando plenè applicatur, ut contingit in Baptismo & martyrio. Christus enim satisfecit pro nobis ut causa satisfactiois universalis, applicanda singulis per propria cooperationem: modus autem proportionatus liberæ naturæ est, ut sicut liberè deliquit, ita liberè sibi applicet causam satisfactionis.

Ad illud quod subditur de Christo, dicendum 77. est, Christum sic egisse cum aliquibus, puta cum Magdalena & Latrone poenitente, tum quia talem de peccatis eis contritionem inspiraverat, quæ sufficiebat ad remissionem omnis poenæ, etiam temporalis: tum etiam quia ad clementiam & mansuetudinem Christi declarandam, decebat, ut aliquibus peccata, tam quoad culpam, quam quoad poenam, etiam temporalem, liberaliter remitteret; sed hanc specialem prærogativam noluit ad omnes poenitentes extendere, ob rationes seu congruentias supra ex Tridentino adductas.

Obijciunt terriò: Poenitentia vim habet remittendi poenam æternam: Ergo multò magis habet vim remittendi omnem poenam temporalem, quod facilius est. Præsertim cum Baptismus & martyrium tale privilegium habeant, nec solum culpam & poenam æternam peccato mortali debitam tollant, sed etiam omnem poenam temporalem, ut docuimus in Tractatu de Baptismo; unde baptizandis nulla ab Ecclesia injungitur satisfactio vel poenitentia pro peccatis ante Baptismum commissis: quia ut ait Ambrosius ad Roman. 11. *Gratia Dei in Baptismo omnia condonat, & non querit gemitus aut plañctum, aut opus aliquod, nisi solum ex corde professionem.*

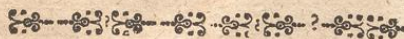
Respondeo, concessa Antecedente, negando 79. Consequentiam; contritio enim aut sacramentum Poenitentiae, non habet vim remittendi poenam æternam, præcisè ex natura sua, sed dependenter à voluntate Dei & institutione Christi, qui non necessariò si remittit unum, debet remittere & alterum. Ex quo patet responsio ad exemplum de Baptismo, ratio enim cur Baptismus prædicto privilegio gaudeat, est sola voluntas Dei, institutio Christi, qui tantam voluit gratiam conferre Baptismo, ut omnem culpam & poenam & etiam temporalem auferret, quia nimirum instituit hoc sacramentum per modum regenerationis spiritualis; atque adeò sicut in generatione corporali (in sententia Divi Thomæ & Discipulorum ejus) sic resolutio usque ad materiam primam, ita ut nullum accidens, quod erat in corrupto, maneat in genito, & nullum accidens ad generationem spirituales pertinet, debet remanere in homine per Baptismum regenerato, sive quoad culpam, sive quoad poenam. Unde Chrysostomus homil. 24. in Joan. *In aqua Baptismi tanquam in sepulchro caput immergentibus, vetus homo sepelitur, emergentibus inde novus resurgit.*

Idem privilegium tribui voluit Deus martyrio, tum quia est opus maximè arduum & difficile, & actus excellentissimæ dilectionis, tum etiam quia cum sit perfecta imitatio passionis Christi, ei specialiter applicare voluit Christus virtutem suæ passionis.

Obijciunt

90. Obijcies quoddam: Sublatâ causâ tollitur effectus: Sed culpa peccati est causâ reatus pœnæ tam æternæ quàm temporalis, remittiturque omnino per pœnitentiam peccatum quoad culpam: Ergo & quo ad pœnam, sive temporalem, sive æternam.

91. Respondeo peccatum esse quidem causam reatus pœnæ temporalis, sed præcisè quoad fieri ipsius, non verò quoad ejus conservationem; quare non est mirum, quod peccato omnino quoad culpam remisso, ejusmodi reatus relinquatur & conseruetur: sicut mirum non est, quod sublatò & defuncto patre, filius adhuc remaneat & vivat.

DISPUTATIO IV.

De remissione peccatorum venialium.

Ad questionem 87. D. Thomæ.

Cum pœnitentia, non solum peccata mortalia, sed etiam venialia remittere valeat, ut omnes ejus effectus explicemus, præcedenti disputationi istam subjungimus, in qua de remissione peccatorum venialium breviter disseremus.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum ad remissionem peccatorum venialium, necessaria sit aliqua pœnitentia interior, eaque debeat esse formalis, vel sufficiat virtualis?

§. 1.

Referuntur sententia. & vera eligitur, & duplici conclusione explicatur.

1. In hujus difficultatis resolutione duæ sunt extremæ sententiæ, & alia media. Scotus enim, Gabriel, & alii, negant esse necessarium ullum actum pœnitentiæ, etiam virtualis, ad remissionem peccatorum venialium, & ad eam sufficere existimant quemcumque actum bonum, qui magis placeat Deo, quàm displiceat peccatum veniale, licet ad ejus remissionem non ordinetur. Durandus contra asserit necessarium esse actum pœnitentiæ formalis ad remissionem peccati venialis. Alii verò Theologi, tam domestici, quàm extranei, cum S. Doctore hic art. 1. docent, ad remissionem peccatorum venialium, necessarium quidem esse aliquem actum pœnitentiæ, illum tamen non debere esse actum pœnitentiæ formalis, sed sufficere actum pœnitentiæ virtualis. Pro hac opinione, & contra præcedentes.

2. Dico primò, ad remissionem peccatorum venialium non sufficere quodcumque opus bonum & meritorium vitæ æternæ, sed requiri necessariò aliquem actum pœnitentiæ. Ita D. Thomas hic art. 1. ubi sic discursit: Remissio culpa fit per conjunctionem hominis ad Deum, à quo aliquantulum separatur culpa: Sed hac separatio perfectè quidem fit per peccatum mortale, imperfectè autem per peccatum veniale; nam per peccatum mortale mens omnino à Deo aver-

titur, utpote contra charitatem agens; per peccatum veniale retardatur affectus hominis, utpote in Deum feratur. Et idè utrumque peccatum remittitur voluntas hominis, quia per utrumque detrahuntur voluntas hominis, per immoderatam rationem ad bonum creatum. Sicut enim peccatum mortale remitti non potest, quando voluntas peccati adhæret: ita etiam nec peccatum veniale, quia non remittitur causa, manet effectus. Quibus venialibus insinuat rationem, quâ probatur primò non conclusio. Peccatum veniale causat aliquam disordinationem in voluntate hominis, non quatenus circa ultimum finem, sed circa mediocris rationem ad bonum creatum; unde ad remissionem peccati venialis requiritur quod talis disordinatio reparetur sive tollatur: Sed tolli nequit, nisi per aliquam pœnitentiam sive displicentiam delicti, tum quia nihil expellitur nisi à suo contrariis, tum etiam, quia quando voluntas actus per virtutem peccati non retrahatur inordinatio, semper mortaliter censetur perseverare in illo; nam quando non retrahatur actum quem semel elicit, semper censetur velle illum: Ergo ad remissionem venialium, aliquis actus pœnitentiæ requiritur.

Probat ut secundò conclusio: Cum peccatum sive mortale sive veniale non remittatur, sed de facto, & per solam non imputationem, sed intrinsecam condonationem, sed per actum vel meriti ipsi contrariam, sive cum eo incompabilem, illi actus duntaxat suffiunt in homine, ut sufficere ad remissionem venialium, qui sunt incompabiles cum peccatis illis: Sed non quod hoc opus meritorium est incompabile cum peccato veniali, aliis enim remanens in tali peccato, nihil omnino meretur: Ergo ad remissionem peccatorum venialium, non sufficit quodcumque opus bonum & meritorium vitæ æternæ, sed requiritur necessariò aliquis actus pœnitentiæ.

Confirmatur: Si quodcumque opus meritorium sufficeret ad remissionem peccati venialis, vel quia æquè aut magis placeret Deo, quàm peccatum veniale displiceat, ut dicit Scotus; vel quia facit hominem magis amicū Deo, & dignum majori gratiâ & gloriâ? Non primò, aliis enim aliquando aut nullum remitteretur peccatum veniale, aut innumera, si essent, remitterentur tantum actum meritorio; quia non est major ratio quare hoc potius quàm illud remittatur, præsertim quando sint æqualia inter se; quod tamen nec de actu quocumque charitatis concedunt Doctores. Nec etiam secundum, quia quodcumque gratia sit intensa; non habet incompabilitatem cum peccato veniali.

Dico secundò, ad remissionem venialium non requiritur necessariò pœnitentia formalis, sed sufficit virtualis. Ita S. Thomas articulo citato, ubi post verba superiori conclusione adducta, subdit: Exigitur autem ad remissionem peccati mortalis, perfectior pœnitentia, ut scilicet homo actualiter peccatum mortale commissum detestetur quantum in ipso est, ut scilicet diligentiam adhibeat ad rememorandum singula peccata mortalia, ut singula detestetur. Sed hoc non requiritur ad remissionem venialium peccatorum. Non tamen sufficit debet virtualis displicentia, quia habetur per habitum charitatis, vel pœnitentiæ virtutis; quia si charitas non compateretur peccatum veniale, quod potest esse falsum. Unde sequitur quod requiritur quodammodo